

COMMENTAAR

nationale parken

DOOR ALBERT SALMAN

Op 22 februari jl. heeft de Tweede Kamer de drie 'Groene Nota's' afgehandeld, ruim vier jaar nadat ze zijn uitgekomen. Voor de duinen is vooral de Nota Nationale Parken van belang, waarin voorstellen worden gedaan over instelling en beheer van Nationale Parken en Reservaten. Zoals bekend wordt Voornes duin als Reservaat voorgesteld en de duinen van Schiermonnikoog, Terschelling, Vlieland, Texel, Schoorl - Wijk aan Zee, Zuid Kennemerland en De Zilk - Noordwijk als Nationale Parken. In de Nota worden ook de met het natuurbehoud strijdige bestemmingen c.q. ontwikkelingen geïnventariseerd, waarvan in het hoofdstuk 'Beheer' gesteld wordt dat die zo mogelijk dienen te worden teruggedrongen.

Met het oog op de Kamerbehandeling heeft de Stichting Duinbehoud en Waterwinning op 9 februari in een brief haar commentaar op de Nota aan de Kamerleden toegestuurd. Hierin stelt zij, dat het conflict tussen waterwinning en natuurbehoud in alle voorgestelde Nationale Parken speelt. Zij constateert dat dit conflict in zijn algemeenheid wel in de Nota onderkend wordt, maar dat er geen actieve standpuntbepaling plaats vindt die gericht is op regeneratie van de betrokken natuurlijke waarden. Tenslotte wordt geconstateerd dat de meer intensief geëxploiteerde duingebieden (infiltratiegebied-Zandvoort, Berkeide, Meijendel, Solleveld) alsmede de duinen van Ameland, Kraansylak, Goeree en Schouwen buiten de voorgestelde Nationale Parken zijn gehouden.

De Stichting stelt in haar brief enerzijds voor om meer gebieden tot Nationaal Park te be-

stemmen en anderzijds pleit zij voor een actievere stellingname bij het beheer ervan. Wat het eerste betreft noemt zij de duinen van Ameland, Goeree en Schouwen en suggereert de nu voorgestelde Nationale Parken te beschouwen als beginpunten voor de realisering van één groot Nationaal Park van Hoek van Holland tot Den Helder, in combinatie met Nationale Parken en Reservaten op de Zeeuwse eilanden en de Wadden. Wat het beheer betreft stelt de Stichting voor om in de Nationale Parken algemeen de prioriteit te geven aan het natuurbehoud boven andere bestemmingen, zoals recreatie en waterwinning, en het terreinbeheer af te stemmen op de regeneratie van de natuurlijke waarden. Hiermee samenhangend zou de overheid waar mogelijk actief moeten bevorderen dat zowel voor recreatie als voor de waterwinning, voor zover deze functies niet met het natuurbehoud te verenigen zijn, alternatieven worden onderzocht en ontwikkeld.

Helaas is in de Tweede Kamer niet direct op de verzoeken van de Stichting ingegaan. Er werden slechts moties van algemene en informatieve aard aangenomen. Toch is deze actie nog lang niet verloren, want de besluitvorming rond instelling en beheer van de Nationale Parken en Reservaten zal niet eerder plaats vinden dan in het kader van het in de loop van dit jaar uit te komen Structuurschema Natuurbehoud, dat de procedure van PKB zal doorlopen. Te hopen is dan echter wel, dat de volksvertegenwoordigers méér aandacht voor onze duinen ten toon zullen spreiden.

bate van het behoud van een gesloten waterkering. Gedurende een maand lagen de stukken terinzagen en kon bezwaar worden ingediend bij GS.

In vorige jaren was reeds over een lengte van zeker 3 à 4 kilometer een zelfde verplaatsing uitgevoerd. De Werkgroep Landschapszorg Texel was bijzonder gelukkig dat de plannen nu wel ter visie kwamen en maakte onmiddellijk van de gelegenheid gebruik om een bezwaarschrift in te dienen. Het naar binnen schuiven van de zeereep brengt o.i. een ernstig verlies van de natuurlijke waarden van de achterliggende valleien en duinen met zich mee. Bovendien betekent het in geen enkel opzicht dat hiermee de afslag zal ophouden en in de toekomst de zeereep niet nog verder naar binnen geschoven zal moeten worden. De Werkgroep pleitte ervoor andere - waarschijnlijk meer kostbare - oplossingen te zoeken. Nu er nog zo weinig ongeschonden duingebied in Nederland over is, lijkt ons een grotere financiële inspanning om een veilige waterkering en dit unieke milieu te handhaven wel op z'n plaats.

Groot was onze verbazing en ergernis toen bleek dat eind maart en begin april al druk gewerkt werd nabij paal 22; dat is ter hoogte van de zogenaamde Buiten-Muy, een onderdeel van het zeer beroemde reservaat De Muy. Nadien kwam zelfs aan het licht dat ook voor de winter al druk aan deze schuiverijen gewerkt was en dat als sneeuw en ijs het werk niet hadden doen stagneren, het hele stuk bij de Buiten-Muy ten tijde van de ter visie legging reeds zou zijn voltooid. Uit niets bij de ter visie liggende plannen bleek dat men al met het werk begonnen was. Uit contact met de provinciale griffie bleek dat men ook daar van niets wist. Kortom, RWS hield gewoon iedereen voor de gek!

Terleurgesteld moeten we ook zijn in Staatsbosbeheer, de beheerder van het natuurreservaat. Van deze instelling zou men toch verwachten dat ze wel op de brés staat voor het behoud van belangwekkende natuurlijke

Rijkswaterstaat negeert verordening

WERKGROEP LANDSCHAPSZORG TEXEL

Op 19 februari 1979 maakten B en W van Texel in de Texelse Courant ingevolge artikel 2 van de Ontgrondingenverordening Noord Holland een verzoek be-

kend van de Hoofd Ingenieur-Directeur der Rijkswaterstaat directie Noord Holland voor het verplaatsen van duinregels nabij de strandpalen 15 en 22 ten

waarden. Het is een onbegrijpelijke zaak dat SBB t.a.v. het schuiven bij de Buiten-Muy het licht voor RWS op groen zette. Kennelijk werden weinig of geen eisen gesteld aan de afwerking van het nieuwe zandlichaam. Door gebrek aan beplantingsmateriaal moesten in de loop van maart zelfs de oude binnenduinen 'afgestroopt' worden om helm te trekken of te steken. Gevreesd moet worden dat straks veel zand de Buiten-Muy zal binnenvaaien en de unieke vegetatie er verloren zal gaan.

Omdat het werk bij de Buiten-Muy voor het grootste deel voltooid was, heeft de Werkgroep zich beperkt tot het rondsturen van brieven over deze affaire

naar provincie, gemeente, SBB, RWS en enkele natuurbeschermingsorganisaties. Zeker is dat als men ook bij paal 15 met naar binnen schuiven zal beginnen voordat de vergunningsprocedure is afgerond, de Werkgroep gerechtelijke stappen zal ondernemen om e.e.a. direct te staken.

Zo blijkt dat zelfs een overheidsinstelling het zich meent te kunnen permitteren om verordeningen te negeren, waardoor een bredere afweging van de belangen en de rechtszekerheid in de weg gestaan wordt. Bij het veilig stellen van de laatste resten natuur in Nederland zijn we juist voor een groot deel afhankelijk van die overheid. ●

De twee plannen staan nu al meer dan twee maanden tegenover elkaar. Het zal niet zo makkelijk zijn om een tussenoplossing te vinden. Minister Ginjaar en staatssecretaris Wallis de Vries staan hiermee voor de keus: ofwel het conflict met de provincie vermijden en kiezen voor de project-MER, ofwel een beleids-MER volgens de oorspronkelijke opzet van de beide ministeries. Wordt voor het eerste gekozen, dan betekent dat niet alleen een verlies van mogelijkheden om alternatieven te ontwikkelen voor de infiltratie in de Kennemerduinen. Het betekent ook een totale uitholling van de vergunningsprocedure: de vergunning tot infiltratie is pas kort geleden bij minister Ginjaar aangevraagd en zeker nog niet gegeven! De procedure was toch al zeer beperkt; er is tot nu toe nog geen expliciete openbare besluitvorming aan te pas gekomen. Wat dat betreft zou een beleids-MER hier zeer veel informatie kunnen geven, die ook voor Provinciale Staten van Noord Holland van erg grote betekenis zou kunnen zijn.

Tenslotte zou het ook meer algemeen voor de MER als beleidsinstrument een trieste zaak zijn als hier voor het project-niveau werd gekozen. Nu gaat het nog om een sector die onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van V en M valt. Als het hier niet lukt om te kiezen voor een fundamentele opzet met een breed scala van alternatieven, wat voor bestuurlijke kracht zal het ministerie van V en M dan in de toekomst kunnen opbrengen als het gaat om een MER over een ruilverkaveling of over een wegenplan? ●

MER Kennemerduinen

DOOR HELIAS UDO DE HAES

Bij het verschijnen van dit nummer van DUIN zal wellicht al duidelijk zijn in wat voor vorm een milieu-effectrapportering zal worden uitgevoerd over de plannen tot infiltratie in de duinen van Zuid Kennemerland. Die zekerheid is er op dit moment - begin mei - allerm minst, ook al wordt deze MER al sinds november voorbereid.

De plannen voor een MER over de infiltratie in de Kennemerduinen e.o. komen van het ministerie van CRM. Het gaat hier om een nieuwe proef, die aansluit bij de acht eerdere proeven met MER die vanuit het ministerie van V en M werden gecoördineerd. Kenmerken van het voorstel van CRM voor de nieuwe proef-MER zijn o.a.:

- er komt een grote nadruk op de gevolgen voor natuur en landschap, i.t.t. de eerdere proeven die nogal sterk milieuhygiënisch gericht waren
- het wordt een MER op "beleidsniveau" (i.t.t. tot het projectniveau); de aanleiding vormt de voorbereiding van het nieuwe structuurschema Drink- en Industrierwatervoorziening, waar de infiltratie in Zuid Kennemerland deel van uitmaakt
- juist omdat het om een beleids-MER gaat zullen ook verschillende alternatieven voor de duininfiltratie worden uitgewerkt en op hun mogelijkheden en gevolgen beoordeeld (in principe alle afkomstig uit hetzelfde structuurschema).

De opzet lijkt dus op het integraal onderzoek in Zuid Holland, met het belangrijke verschil dat het hier om een project van een half jaar gaat: er wordt dus geen nieuw onderzoek gedaan.

Tijdens de voorbereiding bleek nu dat de provincie Noord Holland, en met haar het provinciale waterleidingbedrijf (PWN), bezwaren tegen deze proef-MER maakten. Zij uitten de vrees dat deze MER een vertraging van een procedure voor de infiltratie zou gaan betekenen en misschien wel tot afstel zou leiden. De provincie stelde nu een eigen MER voor over de infiltratie in Zuid Kennemerland. Deze betrof echter wel het projectniveau waarbij alleen de methoden en plaats van infiltratie ter discussie zouden staan.

infiltratie Zuid Kennemerland

DOOR JOS LAMMERS

Voor sommige politici en het Provinciaal Waterleidingbedrijf in Noord Holland (PWN) is het geen vraag meer of er rivierwaterinfiltratie in de Zuid Kennemerduinen zal plaats vinden, maar een zekerheid.

Zij baseren deze zekerheid op, naar steeds meer blijkt, toch wel zeer zwakke en tendentieuze argumenten. Hoe liggen de feiten volgens GS van Noord Holland?

In Zuid Kennemerland en de Haarlemmermeerpolder drogen de drinkwaterbronnen eensdeels letterlijk andersdeels figuurlijk op (zie ook de rubriek Aktie). Dit gegeven werd reeds in een vroeg stadium ontdekt - regeren is immers vooruitzien - zodat naar een aanvullende voorziening uitgekeken werd. Een mogelijke oplossing werd gevonden in uitbreiding van de grondwaterwinning in de duinen van

Zuid Kennemerland waarbij het tekort aan natuurlijke neerslag aangevuld zou worden door rivierwaterinfiltratie, een destijds (1968) naar het leek acceptabele mogelijkheid. In die tijd leefden we bovendien nog in het geloof van een groei-maatschappij, waarin o.a. het waterverbruik naar ongekende hoogten zou stijgen. De oplossingen werden dan ook grootschalig aangepakt. Er werd besloten een WRK III aan te leggen met een capaciteit van 110 miljoen m³/jaar en de vrijkomende capaciteit van de WRK I en II, die toch al door Kennemerland liepen, kon dan gebruikt worden voor infiltratie. Een en ander werd tussen de WRK en de waterleidingbedrijven onderling in zogenaamde intentieverklaringen vastgelegd. De waterleidingbedrijven hebben zich daarbij verbonden om rivierwater af te nemen en te infiltreren en een evenredig aandeel in de investering van de WRK III te dragen ongeacht afname. Over deze uitgangspunten lijkt met GS geen discussie meer mogelijk. Met andere woorden: de infiltratie zal doorgaan onafhankelijk van het feit of deze ook werkelijk nodig is.

Want hoe ziet de werkelijkheid eruit?

De door GS steeds beweerde onmogelijkheid van een verlenging van de levering van drinkwater door Amsterdam (GWA) aan PWN-zuid (voorziening in Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn, het zg. HAU-contract) blijkt gewoon niet waar te zijn. Volgens betrouwbare hoofdstedelijke bronnen is Amsterdam wel degelijk bereid het HAU-contract te verlengen. Op deze korte termijn mogelijkheid is steeds gewezen door de Werkgroep Duinbehoud Zuid Kennemerland, gezien de overcapaciteit van het Amsterdamse bedrijf. Een negering van deze mogelijkheid door GS moet dan ook als hoogst kwalijk bestempeld worden.

De ongeloofwaardigheid van GS neemt evenwel nog toe gezien hun houding bij het plan om een Milieu Effect Rapport (MER) op te stellen (zie elders in de rubriek Commentaar).

De weigering van GS wordt door henzelf beargumenteerd door te zeggen dat de besluiten reeds genomen zijn. Bedoeld kunnen dan slechts worden de be-

sluiten binnenskamers, want er is verder geen expliciet openbaar besluit dat de voorgenomen infiltratie in Zuid Kennemerland ondersteunt. Bovendien, is het tegenwoordig nog nodig dat een eerder ingenomen standpunt koste wat kost gehandhaafd moet blijven ondanks zich volkomen wijzigenden omstandigheden?

Alle door GS gehanteerde argumenten ten spijt moeten we constateren dat deze toch geen basis kunnen vormen tot het besluit met de voorbereidingen voor de infiltratie in de duinen in Zuid Kennemerland door te gaan.

De werkelijke achterliggende reden zou wel eens een heel andere kunnen zijn. Laten we hier eens de veronderstelling opperen dat deze reden eenvoudig gevormd wordt door een rekensommetje, waaruit blijkt dat het goedkoper is de waterwinning in de duinen uit te breiden, gecombineerd met infiltratie, dan drinkwater af te nemen van Amsterdam plus de kosten van het niet gebruikte WRK water te betalen. Mogen wij, geïnteresseerde burgers, dit rekensommetje ook eens zien, dan valt beter te beoordelen voor welke prijs GS het duingebied willen opofferen.

waterverbruik 1978

vervolg van blz. 10

ven voor eventuele noodzakelijke uitbreidingen in de duinen steeds minder problemen geven in hun realisering. Deze alternatieven zijn beschreven door VERTEGAAL en UDO DE HAES in DUIN 1978 1/2, p. 3-10, en maken in belangrijke mate gebruik van de bestaande overcapaciteit bij de waterleidingbedrijven van Amsterdam en Rotterdam.

Het is duidelijk dat de grote overcapaciteit van deze bedrijven voorlopig niet gereserveerd hoeft te worden voor een stijging in het waterverbruik in het verzorgingsgebied van de bedrijven zelf. Integendeel, de zich doorzettende dalende tendens betekent dat de hoeveelheid water die gesuppleerd zou kunnen worden alleen maar groter wordt. Voor uitbreidingsplannen in de duinen (voor zover deze nog nodig zijn) wordt suppletie vanuit Amsterdam en/of Rotterdam dus een steeds be-

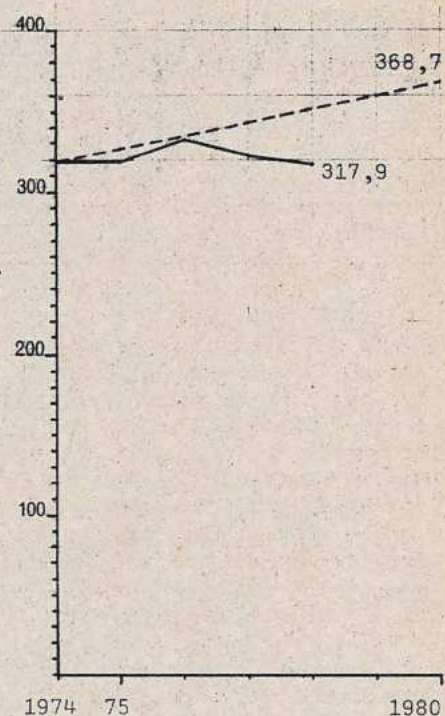

fig. 1: waterverbruik 1974 - 1978; stippellijn prognose 10-jarenplan VEWIN; cijfers in miljoenen m³

ter alternatief.

Naast het Integraal Onderzoek naar de Drinkwatervoorziening in Zuid Holland is inmiddels sprake van het uitvoeren van een onderzoek naar korte termijn alternatieven voor de bestaande uitbreidingsplannen in de duinen, hopelijk in de richting van de in DUIN 1978 1/2 gedane voorstellen (zie ook de rubriek Commentaar). De cijfers over het waterverbruik zouden een stimulans moeten zijn om dit onderzoek nu inderdaad krachtig aan te vatten, omdat de mogelijkheden voor een korte termijn beleid in ruime mate aanwezig zijn. Het zou een schande zijn wanneer het duingebied nog verder wordt aangetast om water te winnen, dat even verderop in ruime mate voorhanden is.